

VERTROUWELIJK

COMMUNISTISCHE REACTIES OP EEN ARTIKEL VAN
Prof. Dr. J. TINBERGEN.

S A M E N V A T T I N G

Door de communisten worden voortdurend pogingen ondernomen om met de "brede massa" - in het bijzonder het socialistische deel van de bevolking - in contact te komen.

Een goede gelegenheid hiertoe meenden zij te vinden in een artikel van de hand van Prof. Dr. J. TINBERGEN in het februari-nummer van het kaderblad van de PvdA "Socialisme en Democratie". Naast principiële en scherpe kritiek op het communisme meende de schrijver dat gezien de noodzaak om een oorlog te voorkomen de sociaal-democraten een ongeëmotioneerd gesprek over de resultaten van het communisme moeten bevorderen.

In "De Waarheid" werd een aantal reacties op dit artikel opgenomen o.m. de beschouwingen van twee Sowjet-Russische auteurs, onder wie de redacteur van het theoretische maandblad van de CPSU, A. NIKONOW.

Het artikel van Prof. TINBERGEN met het antwoord van NIKONOW werd door de CPN in brochure-vorm uitgegeven.

Het CPN district Den Haag stuurde een overdruk van het artikel aan een groot aantal PvdA-leden in Den Haag.

De beschouwing van NIKONOW werd ook opgenomen in het Informatie Bulletin uitgegeven door de Ambassade van de Sowjet-Unie in Den Haag. De bijzonder grote belangstelling van Russische zijde voor het artikel van Prof. TINBERGEN kan - gezien wat in overeenkomstige zaken in het buitenland is waargenomen - de vraag doen rijzen of men van Sowjet-zijde wellicht de bedoeling heeft persoonlijk met Prof. TINBERGEN in contact te treden.

VERTROUWELIJK

COMMUNISTISCHE REACTIES OP EEN ARTIKEL VAN

Prof. Dr. J. TINBERGEN.

De communistische partij pretendeert de belangen van de gehele arbeidersklasse te verdedigen. Zij kan volgens de theorie van het Leninisme haar taak als voorhoede van de arbeidersklasse slechts vervullen als zij nauw met deze klasse verbonden is. Een van de grootste gevaren voor het communisme is daarom gelegen in het geïsoleerd raken van de "grote massa".

Dit geldt zowel voor de landen waar de communisten aan de macht zijn als waar zij dit niet zijn. Men denke in dit opzicht aan de opstand in Hongarije van vorig jaar. Deze wordt door de communisten zelf juist geweten aan het ontbreken van voldoende contact van de communistische partij met de "brede massa".

Ook het weer met sterke nadruk propageren na het XX-ste congres van de CPSU in februari 1956 van een nauwere samenwerking met de socialisten moet gezien worden als een nieuwe poging van de communisten zich uit het isolement te bevrijden.

Alle uitingen aan socialistische-zijde, waarin de communisten een blijk van toenadering menen te kunnen zien worden door hen dankbaar aanvaard en propagandistisch zoveel mogelijk uitgebuit.

Dit gebeurde o.a. met een artikel van de bekende theoreticus van de Engelse Labour Party, Prof. G. COLE, dat in het voorjaar van 1956 in het Engelse weekblad "The New Statesman and Nation" verscheen.

COLE stelde daarin dat voor socialisten en communisten de tijd gekomen is om een ernstig gesprek met elkaar te voeren, waarbij zo min mogelijk wederzijdse beschuldigingen dienen te worden uitgesproken, in de hoop dat het vroeger of later zal gelukken om een grondslag te vormen voor de vereniging van de internationale arbeidersbeweging, met als doel de gemeenschappelijke strijd tegen kapitalisme, imperialisme en reactie.

Dit was precies datgene wat de communistische propaganda kon gebruiken. Zij maakte er dan ook een dankbaar gebruik van. Op de voorpagina van "De Waarheid" van 9 mei 1956 verscheen o.a. een uittreksel van dit artikel onder een grote kop : "Prof. COLE, pionier van Engelse Labour beweging : Socialisten en Communisten moeten tot elkaar komen".

Na de gebeurtenissen in Hongarije in november 1956 kwamen de communistische partijen en speciaal de CPN nog sterker geïsoleerd te staan.

De scherpe verwijten ook van socialistische zijde tot de communisten gericht in verband met hun slaafs navolgen van de Moskouse interpretatie van de Hongaarse kwestie maakten een spreken over nauwe samenwerking tussen communisten en socialisten weinig opportuun.

In het februari-nummer van het kaderblad van de PvdA "Socialisme en Democratie" verscheen van de hand van Prof. Dr. J. TINBERGEN een artikel "De internationale taak van de sociaal-democratie". Prof. TINBERGEN stelde hierin kort samengevat o.a.:

De verdeeldheid van de internationale arbeidersbeweging in een socialistische en communistische tak is een groot en tragisch feit. De communisten zijn echter door hun fanatisme zozeer in strijd gekomen met de grondslag zelf van de socialistische-gedachtenwereld n.l. de menselijkheid, dat de meeste sociaal-democraten niet eens gaarne zouden spreken van twee takken van eenzelfde stam.

Het is echter van weinig nut hierover na te kaarten. Van meer belang is hoe dit kan zijn veroorzaakt en wat de socialisten in de toekomst te doen staat. De invloed van de communisten is thans aanzienlijk groter dan die van de sociaal-democraten. Deze laatsten zijn thans alleen een belangrijke groep in de Noord- en Centraal-Europese landen, wier invloed in de wereld zienderogen daalt.

Door de ontwikkeling van de atoomwapens kan iedere ondoordachte politieke daad tot een wereldexplosie leiden, zo ernstig, dat alle andere teleurstellingen daarbij verbleken.

VERTROUWELIJK

Daarom is een georganiseerde coëxistentie, een samenbestaan van communisten en niet-communisten, noodzakelijk. Deze coëxistentie zal alleen verwezenlijkt kunnen worden wanneer het sociale vraagstuk in de achtergebleven gebieden opgelost wordt. Het leidende land aan westelijke zijde, de Verenigde Staten, staat tegenover dit vraagstuk te lauw. Het Westen zal daarom, zowel in zijn propaganda als in zijn werkelijke politieke programma's veel doelbewuster dit onderwerp moeten beklemtonen. De sociaaldemocraten zijn de aangewezenen om dit te verwerkelijken. Het moeilijkste van alles hierbij is dat de sociaaldemocraten t.o.v. de communisten iets meer begrip moeten tonen. Niet dat zij ook maar iets zouden moeten opgeven van hun socialistische opvattingen over wat menselijk is en wat niet. Maar zij zullen moeten beseffen dat de communisten er zijn, dat zij een grote macht hebben en dat hun bepaalde dingen ernst zijn, waar ook de sociaaldemocraten naar streven. Laatstgenoemden zullen een ongeëmotioneerde discussie moeten bevorderen over de resultaten van de communistische en de niet-communistische regimes en pogingen moeten steunen om minder in zwart en wit te redeneren dan zij.

De reactie van de CPN op het artikel van Prof. TINBERGEN kwam eerst geruime tijd later. Zij bestond in het overnemen in "De Waarheid" van 18 mei 1957 van een beschouwing, die de Sowjet-auteur J. ARBATOW in het tijdschrift "Nieuwe Tijden" - een uitgave van het Sowjet vakverbond met een gezaghebbende stem t.a.v. de Sowjet-Russische buitenlandse politiek - aan het artikel van TINBERGEN gewijd had. ARBATOW vond TINBERGEN's bijdrage een belangrijk teken. Zijns inziens was het er een getuigenis van dat ook de leidende vertegenwoordigers van democratische partijen langzamerhand erkennen, hoezeer de eenheid van actie in alle delen van de arbeidersbeweging nodig is. Dat is een gebod van het leven en wordt derhalve door de werkende massa met steeds grotere nadruk geëist.

In "De Waarheid" van 5 juni 1957 verscheen een ingezonden stuk, met van minder waardering getuigende uitlatingen over de persoon van Prof. TINBERGEN.

De steller betoogde dat de topfiguren van de PvdA, onder wie Prof. TINBERGEN, geen socialist zijn. De rol die deze figuren spelen is een aaneenschakeling van verraad aan de arbeidersklasse. Met geraffineerde schijnradicale frases en bedriegelijke voorlichting tegen de communisten trachten zij de arbeiders de weg naar de eenheid te versperren.

In een commentaar hierop schreef de redactie van "De Waarheid" o.a. dat zij had gewacht met een bespreking van het artikel van Prof. TINBERGEN, omdat het daarin voornamelijk om internationale vraagstukken ging en zij het van belang achtte om eerst internationale reacties te leren kennen. Spoedig zou zij haar eigen standpunt bekendmaken. (Tot op heden - bijna drie maanden later - is zulks nog niet gebeurd). Daarom volstond de Waarheidredactie met een paar kanttekeningen t.w.:

1. Men vindt bij TINBERGEN een reële beoordeling van de positie van de sociaal-democratie - dit in tegenstelling met het overdreven geschetter van figuren als VERMEER.
2. Het verhinderen van een nieuwe oorlog ziet Prof. TINBERGEN als een gemeenschappelijke taak van communisten en socialisten. Dit acht de redactie van overheersend belang. T.a.v. vraagstukken van de vrede volgen de communisten met belangstelling de ontwikkeling der meningen in alle kringen. Dat is hun plicht. Zouden zij dat niet doen, dan zouden zij hun taak bij het tot stand brengen van de eenheid in de strijd voor de vrede slecht verstaan, aldus "De Waarheid".

Een tweede commentaar op het ingezonden stuk verscheen in "De Waarheid" van 21 juni 1957 van de hand van de communistische advocate Mr. Clara ENTHOVEN. Zij schreef: "Laten wij als communist toch niet te gauw van een vooraanstaand lid der PvdA, die openlijk toont een onafhankelijke mening te bezitten, zeggen, dat hij geen socialist is en dit ook niet wil zijn. Laten we integendeel proberen ook deze mensen te overtuigen van de grootsheid van de theorieën van Lenin".

Nog een andere Rus wijdde aandacht aan het artikel van Prof. TINBERGEN n.l. A. NIKONOW in het theoretische maandblad van de CPSU "Kommunist" nr. 7 - 1957. "De Waarheid" gaf hier-

van een uitgebreid uittreksel op 15 juni 1957 en het maandblad "Politiek en Cultuur" nam het artikel in zijn juli-nummer in zijn geheel over.

NIKONOW noemde het artikel van TINBERGEN een symptomatisch verschijnsel. Hij meende het te kunnen zien als een uiting van twijfel aan de juistheid van de politiek van de rechtse leiders van de socialistische internationale. T.a.v. de PvdA merkte hij op dat deze zich onder de sociaal-democratische partijen in het westen onderscheidt door haar onverzoenlijkheid tegenover de CPN en de communistische partijen van andere landen. De leiding van de PvdA heeft tot nu toe iedere gedachte aan de mogelijkheid van eenheid van actie van socialisten en communisten categorisch afgewezen.

In het algemeen bleek NIKONOW t.a.v. de denkbeelden van Prof. TINBERGEN zeer kritisch te zijn ingesteld. Zijn conclusie was evenwel dat het niet het belangrijkste is hoe TINBERGEN de sociale vraagstukken, speciaal die van de minder ontwikkelde gebieden wil oplossen en de kapitalistische maatschappij wil hervormen. Van grotere betekenis achtte hij het streven van TINBERGEN om de houding van de sociaal-democratie uit het Westen nuchter te beoordelen en zijn wens om de functionarissen van de sociaal-democratische beweging te overtuigen van de noodzaak de betrekkingen met de communisten te verbeteren, omdat het vreedzaam naast elkaar bestaan van de twee stelsels de enige mogelijkheid is, oorlogen te vermijden.

Het oordeel van NIKONOW werd ook opgenomen in het Informatie Bulletin van de Russische Ambassade van 13 juni 1957.

De bijzonder grote belangstelling van Sowjet-zijde voor het artikel van Prof. TINBERGEN kan, gezien wat in overeenkomstige zaken ook wel in het buitenland is voorgekomen, zelfs de vraag doen rijzen of men van de zijde van de Sowjet-Unie wellicht de bedoeling heeft persoonlijk met hem in contact te treden.

Het belang dat de CPN aan de hier geboden mogelijkheid tot het aanknopen van een gesprek met de sociaal-democraten hecht, blijkt ook uit de uitgifte van een brochure "De nood-

VERTROUWELIJK

zaak om oorlog te vermijden", waarin het artikel van Prof. TINBERGEN en het antwoord van NIKONOW daarop zijn opgenomen.

Het CPN district Den Haag heeft in een oplage van + 1500 exemplaren overdrukjes van het artikel van Prof. TINBERGEN aan bij de partij bekende adressen van PvdA-leden gezonden. In een begeleidende brief staat dat dit gebeurt omdat de leiding van de PvdA het artikel doodzwijgt. Verder wordt verwezen naar genoemde brochure, waarin ook de analyse van NIKONOW is opgenomen.

augustus 1957.

* * *